

JAARVERSLAG 2011

Bureau Bibob

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Dienst Justis

Bureau Bibob

April 2012

INHOUD

Voorwoord	3
1. Inleiding: doel van de Wet Bibob.....	5
2. Het Bureau en de bestuursorganen	6
3. Het Bureau en de informatieleveranciers	9
4. Het Bureau en de Minister van VenJ.....	10
5. Het Bureau en de RIEC's.....	14
6. Het Bureau en de ondernemers.....	15
7. Bibob in cijfers.....	17

Voorwoord

Spraakmakend in 2011 was natuurlijk de uitspraak van de Raad van State van 20 juli in de zogenaamde Alkmaar-zaak. In deze zaak oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State dat burgemeester Bruinooge, op basis van het onderzoek dat het Landelijk Bureau Bibob van de Dienst Justis (hierna het Bureau) had uitgevoerd, de exploitatievergunning voor 92 prostitutieramen op de Achterdam (in tweede instantie) terecht had geweigerd. Deze uitspraak was op de eerste plaats een belangrijke overwinning voor burgemeester Bruinooge in zijn streven om de prostitutieramen op de Achterdam gesloten te krijgen. Op de tweede plaats bevestigde de hoogste bestuursrechter met deze uitspraak weer de kwaliteit en de slagkracht van een Bibob-advies. In breder perspectief toonde deze uitspraak aan dat een goede samenwerking tussen de verschillende spelers, in dit geval de gemeente Alkmaar en het Bureau, het instrument Bibob bijzonder effectief maken. De Regionale informatie en expertisecentra (RIEC's) spelen in dit krachtenveld een belangrijke ondersteunende rol bij de toepassing van Bibob voor de deelnemende gemeenten.

Naast een goede samenwerking is ook kennisopbouw en kennisbehoud van groot belang. De Dienst Justis in het algemeen en het Bureau in het bijzonder heeft hier de afgelopen jaren fors in geïnvesteerd. Het Bureau is dan ook uitgegroeid tot het expertisecentrum op het gebied van de Wet Bibob. Dit houdt in dat het niet alleen in staat is kwalitatief goede producten te leveren en adequaat advies te geven, maar ook goed in kan spelen op actuele (politieke) ontwikkelingen, trends en signalen uit het veld. Deze kwalificatie van expertisecentrum wordt ook bevestigd in de jurisprudentie en het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek onder de bestuursorganen. Deze onderzoeken laten zien dat de adviezen als kwalitatief goed en leesbaar worden ervaren. Ook de doorlooptijden zijn in 2011 ten opzichte van het vorige jaar verbeterd. De nu voorliggende wetswijziging zorgt ervoor dat adviezen in de toekomst nog vaker binnen de wettelijke termijn zullen worden verstrekt.

2011 was ook het eerste jaar dat de onafhankelijke kwaliteitscommissie Bibob (hierna kwaliteitscommissie) werkzaam is geweest. Deze kwaliteitscommissie heeft in totaal 14 Bibob-adviezen beoordeeld op hun kwaliteit en zal haar bevindingen rapporteren in een afzonderlijk, onafhankelijk verslag aan de minister en de Tweede Kamer. De kwaliteitscommissie oordeelt niet alleen over de inhoudelijke kwaliteit en leesbaarheid van een advies maar beoordeelt ook of een bestuursorgaan met het betreffende advies uit de voeten kan. Ik ben ervan overtuigd dat de bevindingen van de kwaliteitscommissie zullen bijdragen aan het blijvend verbeteren van de Bibob-adviezen van het Bureau. Tegelijkertijd biedt de objectieve toets door de kwaliteitscommissie een kwaliteitswaarborg voor de buitenwereld, daar waar het voor het Bureau niet mogelijk is volledig transparant te zijn, gelet op strikte geheimhoudingsregels ten aanzien van adviezen in de Wet Bibob.

Tenslotte stond het jaar 2011 natuurlijk ook in het teken van de wijziging van de Wet Bibob. In de afgelopen jaren is hard gewerkt aan de voorbereiding hiervan en inmiddels heeft de Tweede Kamer de Evaluatie-en uitbreidingswet Bibob aangenomen. Door deze wetswijziging wordt het toepassingsbereik van de Wet Bibob aangepast met onder meer vastgoed- en grondtransacties waarbij de overheid betrokken is als civiele partij, exploitatie van speelautomaten en het importeren van vuurwerk. Het kabinet beoogt met deze wijziging enerzijds het gebruik van het instrument Bibob te intensiveren en anderzijds een administratieve lastenreductie per Bibob-procedure te realiseren. Het is dus een belangrijke stap in de wens van het kabinet om het instrument Bibob nóg slagvaardiger te maken.

C.A.J.F. Verheij

Directeur Dienst Justis / Bureau Bibob

1. Inleiding

De Wet Bibob geeft overheidsorganen de mogelijkheid om de achtergrond van een persoon of bedrijf te onderzoeken in het kader van de verlening van een vergunning of subsidie, dan wel het gunnen van een overheidsopdracht. Indien er een *ernstig gevaar* bestaat dat de betrokkene (of zijn zakelijke omgeving) crimineel verdiend vermogen aanwendt of (andere) strafbare feiten gaat plegen in het licht van zijn bedrijfsactiviteiten, dan kan de betreffende overheidsinstantie weigeren om met deze aanvrager in zee te gaan. Om de mate van gevaar te bepalen, kan het Bureau Bibob van de Dienst Justis ingeschakeld worden. Het Bureau brengt dan een advies uit dat ten grondslag kan worden gelegd aan de besluitvorming van dat overheidsorgaan.

In dit jaarverslag legt het Bureau verantwoording af over haar activiteiten in het jaar 2011. Dat doet het vanuit het thema samenwerking. Primair is het Bureau een adviseur in de zin van de Algemene wet bestuursrecht en heeft dus een belangrijke relatie met de afnemers van de adviezen: de verschillende bestuursorganen van gemeenten, provincies en de rijksoverheid. Deze samenwerking staat in hoofdstuk 2 centraal. Daarbij wordt ook ingegaan op de klanttevredenheid en de waardering van de kwaliteit van het Bibob-advies, zowel door het bestuursorgaan zelf als door de rechter. Opvallend is dat de doorlooptijden van de adviesaanvragen sterk verbeterd zijn, de bestuursorganen de samenwerking met het Bureau wederom positief beoordelen en Bibob-adviezen standhouden bij de hoogste bestuursrechter. Tenslotte wordt er in dit hoofdstuk een geruchtmakende Bibob-zaak nader besproken.

Bij een goede samenwerking met bestuursorganen houdt de verantwoordelijkheid echter niet op; de omgeving van Bibob is complexer. Het Bureau is in grote mate afhankelijk van een tijdige en optimale informatieverstrekking door instanties als de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst. Deze informatieleveranciers staan in hoofdstuk 3 centraal. Voorts wordt ingegaan op de verhouding met de diverse verantwoordelijke beleidsdirecties/de politiek (hoofdstuk 4), op de samenwerking met de Regionale Informatie en Expertise Centra (hoofdstuk 5) en op de rol van het Bureau richting het bedrijfsleven (hoofdstuk 6). Omdat het Bureau de samenwerking niet alleen vanuit het eigen perspectief wil belichten, worden ook de partners zelf aan het woord gelaten. Zij geven hun mening over het Bibob-instrument in het algemeen en over de samenwerking met het Bureau in het bijzonder. Het Bureau is hen erkentelijk voor de medewerking aan het jaarverslag. Hun citaten zijn letterlijk overgenomen, met uitzondering van de

bijdrage in hoofdstuk 4. Omwille van de lengte is deze enigszins ingekort, zonder de inhoud daarvan geweld aan te doen.

Het jaarverslag wordt afgesloten met een overzicht van 2011 in cijfers. Overigens wordt er in dit jaarverslag niet ingegaan op de bevindingen van de tijdelijke kwaliteitscommissie. Deze onafhankelijke commissie is in 2011 gestart met het steekproefsgewijs beoordelen van de adviezen van het Bureau en brengt daarover een eigen jaarverslag uit.

2. Het Bureau en de bestuursorganen

De rolverdeling bij de toepassing van de Wet Bibob is helder: de vergunningverlenende instantie is verantwoordelijk voor de toepassing van de Wet Bibob en het te nemen besluit, het Bureau adviseert over de kans dat de vergunning (of subsidie of aanbesteding) wordt misbruikt voor criminele doeleinden. Dat neemt niet weg dat het Bureau de afnemers van de Bibob-adviezen desgevraagd ondersteunt bij de toepassing van de wet. Het Bureau realiseert zich dat de uitvoering van de Wet Bibob in de praktijk complex kan zijn. Om de bestuursorganen zoveel mogelijk van dienst te zijn, heeft het Bureau vanaf het begin van zijn bestaan een helpdesk ingericht. Medewerkers van gemeenten en provincies (en andere bestuursorganen) die de Wet Bibob toepassen, kunnen daar hun vragen kwijt over toepassing van de wet in relatie tot aanverwante wetgeving.¹ In 2011 heeft het Bureau circa 700 vragen beantwoord. Daarnaast heeft het Bureau een intakeservice voor de bestuursorganen die relatief weinig ervaring hebben met de Wet Bibob. Bij het indienen van een eerste adviesaanvraag wordt het bestuursorgaan uitgenodigd voor een gesprek. De gemeenteambtenaar kan de casus toelichten en de medewerkers van het Bureau leggen uit hoe het advies tot stand komt. Het Bureau beoogt hiermee het bestuursorgaan te ondersteunen bij de complexe Bibob-materie en inzicht te verschaffen in de eigen werkwijze. In 2011 is vijftien maal van de intakeservice gebruik gemaakt. Verder heeft het Bureau weer cursussen over toepassing van de Wet Bibob georganiseerd voor – bijvoorbeeld – gemeenteambtenaren (twintig maal in 2011) en op uitnodiging diverse workshops en lezingen verzorgd bij bijeenkomsten en congressen. Zo is er bijvoorbeeld een presentatie verzorgd bij het Landelijk Kabinet Contact, een netwerk van de kabinetschefs en hoofden juridische zaken van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners.

Het Bureau hecht aan een goede relatie met de afnemers van de adviezen. Daartoe heeft het ook in 2011 overleggen met de "G5" (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Maastricht) georganiseerd waar actuele Bibob-thema's besproken werden. Voorts blijkt dat provincies relatief weinig gebruik maken van de Wet Bibob maar wel de ambitie hebben om dat vaker te doen. Het Bureau is daarom reeds in 2010 begonnen met het uitnodigen van de provincies en heeft daar in 2011 op voort geborduurd. De Bibob-medewerkers van de provincies krijgen zo de gelegenheid om Bibob-gerelateerde thema's met elkaar en met het Bureau te bespreken. De Bibob-activiteiten van de provincies in 2011 zijn merkbaar in aantal toegenomen. Er zijn beleidslijnen vastgesteld en er zijn door provincies verzoeken ingediend om de Wet Bibob op subsidies te mogen toepassen.

Tenslotte heeft het Bureau een landelijke bijeenkomst voor gemeenten georganiseerd, waar het actuele Bibob-thema's heeft gepresenteerd, zoals de geheimhoudingsplicht ex artikel 28 Wet Bibob.

Kwaliteit: evaluaties, doorlooptijden en rechterlijke uitspraken

De kwaliteit van de samenwerking met de afnemers van de adviezen hangt nauw samen met de kwaliteit van die adviezen. Daarom wordt aan de bestuursorganen gevraagd het Bibob-advies te evalueren, zowel qua inhoud (leesbaarheid en volledigheid) als qua service van het Bureau (doorlooptijd en communicatie) tijdens en na het onderzoekstraject. De feedback kan leiden tot verdere verbetering van de wijze van adviseren. De goede score uit 2010 heeft het Bureau in 2011 weten vast te houden:

2010

doorlooptijd	leesbaarheid	volledigheid	communicatie
7	8	8	9

Totaal ontvangen evaluatieformulieren: 112

2011

doorlooptijd	leesbaarheid	volledigheid	communicatie
7	8	8	9

Totaal ontvangen evaluatieformulieren: 101

Het advies dient niet alleen kwalitatief goed te zijn, maar ook tijdig te worden verstrekt. Het bestuursorgaan heeft immers een beperkte termijn om te beslissen op vergunningaanvragen. Het Bureau heeft een termijn van vier weken, met de mogelijkheid van een eenmalige verlenging van vier weken om het advies te verstrekken. In 2011 heeft het Bureau 67,4% van het aantal adviezen binnen acht weken verstrekt, 20,4% van de adviezen werd binnen acht tot twaalf weken afgegeven en in 12,3% van de gevallen was sprake van een termijn langer dan twaalf weken. Ten opzichte van 2010 is het aantal adviezen dat tijdig is verstrekt derhalve substantieel gestegen.

Jaar	Binnen 8 weken	Tussen 8 en 12 weken	Langer dan 12 weken
2008	22%	40%	38%
2009	60%	27%	13%
2010	52,5%	33,8%	13,6%
2011	67,4%	20,4%	12,3%

¹ Zie artikel 10 Wet Bibob.

De rechter velt tenslotte een belangrijk oordeel over de juridische houdbaarheid van de adviezen. In de juridische procedures staat vanzelfsprekend primair het besluit van het bestuursorgaan ter discussie; de vraag die in veel zaken wordt gesteld is of dat bestuursorgaan het Bibob-advies aan het besluit ten grondslag had mogen leggen. In 2011 zijn er zes uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geweest over een negatief besluit van een bestuursorgaan waarbij het onderliggende Bibob-advies inhoudelijk door de rechter werd beoordeeld. In alle zes de uitspraken bleef het besluit van het bestuursorgaan in stand.²

Alkmaar: prostitutieramen op de Achterdam

In het verslag over het jaar 2011 kan niet voorbij worden gegaan aan de Alkmaar-zaak. Deze zaak staat in de top drie van meest complexe zaken in de geschiedenis van het Bureau, mede door de grote hoeveelheid beschikbare informatie.

In 2009 weigerde burgemeester Bruinooge van Alkmaar (de verlenging) van een exploitatievergunning voor een aantal prostitutieramen op de Achterdam. Deze weigering was onder meer gebaseerd op een advies van het Bureau. In eerste aanleg oordeelde de Rechtbank Alkmaar, kort gezegd, dat het advies onvoldoende steun bood voor de ernstig gevaar conclusie en dat de burgemeester zijn besluit daarom niet op het advies had mogen baseren. De zaak kreeg daarop veel aandacht in de Tweede Kamer en de pers. De burgemeester ging in hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en vroeg in de tussentijd een aanvullend advies aan bij het Bureau. Op basis van nieuw beschikbare informatie kon uitgebreider onderzoek worden verricht. Mede op basis van het nieuwe Bibob-advies oordeelde de Afdeling in 2011 dat de burgemeester de aanvraag in 2009 terecht had geweigerd. Zo kwam aan deze procedure van bijna vier jaar een einde. De burgemeester liet over de samenwerking met het Bureau weten: "Ik ben zeker tevreden over hun werkwijze. Zij hebben buitengewoon meegedacht met mij en de gemeente en mijn medewerkers."

De quote van burgemeester Bruinooge is afkomstig uit een artikel van Binnenlands Bestuur: <http://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/nieuws/burgemeester-bruinooge-je-kunt-je-niet-verdedigen.1418751.lynkx>

² Het Bureau rekent de Alkmaar-zaak (zie kader) als succes aangezien het besluit op bezwaar van de burgemeester uiteindelijk stand is gebleven. Het eerste besluit van de burgemeester was wel vernietigd.

3. Het Bureau en de informatieleveranciers

Het Bureau is in hoge mate afhankelijk van de diverse informatieleveranciers, zoals de Belastingdienst, de politie en het Openbaar Ministerie. Na de ontvangst van de adviesaanvraag en het in kaart brengen van de betrokkenen, vraagt het Bureau immers informatie op over deze betrokkenen bij diverse informatieleveranciers. Allereerst dient de informatie natuurlijk volledig en correct te zijn; het vormt de basis voor het uiteindelijke oordeel over de mate van gevaar. Daarnaast moet de informatie gelet op de maximale adviestermijn van het Bureau tijdig worden geleverd. Zij hebben maximaal twee weken de tijd om te leveren. In veruit de meeste gevallen gebeurt dit ook. Het Bureau is alle informatieleveranciers daarvoor zeer erkentelijk.

In enkele gevallen wordt de informatie te laat ontvangen, bijvoorbeeld door een gebrek aan personele capaciteit bij de informatieleveranciers. Zo'n vertraging kan er toe leiden dat het Bureau het advies te laat verstrekt aan het bestuursorgaan, dat daardoor op zijn beurt de beslistermijn in het gedrang ziet komen. Het Bureau bevraagt per dossier meestal tien tot vijftien informatieleveranciers. Een te late levering door één van hen leidt, zeker als het om essentiële informatie gaat, tot een vertraging van het advies als geheel. Het Bureau zoekt daarom ook nadrukkelijk de samenwerking met de informatieleveranciers. In 2011 zijn onder meer diverse bezoeken afgelegd aan het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie en aan het Landelijk Platform CIE-officieren van justitie³. Waar nodig worden afspraken gemaakt en aangescherpt en wordt gezocht naar een juiste prioritering. Dat de informatieleveranciers in 2011 de meeste informatie tijdig hebben verstrekt, heeft zonder meer bijgedragen aan de verbetering van de doorlooptijden van de adviezen (Voor meer informatie: zie hoofdstuk 2).

Een knelpunt bij de informatievoorziening vormt de informatie die uit het buitenland moet komen. Veel landen hebben geen grondslag in het eigen nationale recht om strafrechtelijke informatie in een bestuursrechtelijke procedure te verstrekken. Het gevolg daarvan is dat het Bureau regelmatig geen oordeel kan geven over bij de vergunningaanvraag betrokken buitenlandse personen en niet altijd informatie verkrijgt over (ook door Nederlanders) in het buitenland gepleegde strafbare feiten. Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft in 2010 en 2011 de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit succesvol op de agenda gezet in de Europese Raad, waardoor er een

³ CIE= Criminele Inlichtingen Eenheid van de politie

informeel netwerk 'bestuurlijke aanpak' is opgezet. Het belangrijkste doel van dit netwerk is om voorstellen te doen die de informatie-uitwisseling verbeteren.

Yvonne Hopman, informatie-officier van justitie en Bibob-officier van justitie bij het Functioneel Parket:

"In die combinatie van functies heb ik veel te maken met de informatie-afdelingen van de Buitengewone Opsporingsdiensten en ook met Bureau Bibob.

In 2011 hebben we met die partijen een nieuwe werkwijze opgestart om de informatie-uitwisseling te stroomlijnen en misverstanden te voorkomen.

Hierin hebben we elkaar goed gevonden en deze nieuwe werkwijze voldoet goed.

En de samenwerking verloopt steeds beter. Er wordt gebeld als er onduidelijkheden zijn waardoor irritaties (van beide kanten) worden voorkomen. Bij omvangrijke verzoeken blijkt het geregeld lastig om binnen de gestelde termijnen te kunnen voldoen aan de verplichting om informatie te verstrekken. Dit komt voornamelijk voort uit de (niet eenduidige) archiefprocedures. Het is in veel gevallen niet mogelijk om vanuit het FP bij de rechtbanken informatie op te vragen omdat enkel aan de regionale parketten/handhavingseenheden wordt verstrekt. Het feit dat zowel het LBB (opmerking: LBB is Landelijk Bureau Bibob) als wij op de hoogte zijn van elkaars werkwijze maakt dat er meer begrip is voor elkaars situatie.

Ik denk dat het Bibob-instrument door gemeenten en provincies nog veel meer ingezet zou moeten worden."

Bijzondere positie voor het Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie heeft in de Wet Bibob een bijzondere positie gekregen. Niet alleen is het OM informatieleverancier, de Officier van Justitie heeft ook de bevoegdheid een bestuursorgaan te adviseren een adviesaanvraag bij het Bureau in te dienen, de zogenaamde OM-tip. De officier kan van deze bevoegdheid gebruik maken als hij over voldoende informatie beschikt dat de vergunninghouder (of iemand in zijn zakelijke omgeving) betrokken is bij het plegen van strafbare feiten. Het OM heeft zo de mogelijkheid criminelen op twee manieren te dwarsbomen: via de strafrechtelijke vervolging en via het lokale bestuur. In 2011 heeft de OM-tip in 43 gevallen geleid tot een adviesaanvraag. Om de kennis over de Wet Bibob te vergroten en de OM-tip tot een nog effectiever middel te maken geeft het Bureau desgewenst voorlichting aan medewerkers van de

politie en het OM, bijvoorbeeld over de vraag welke informatie uit strafzaken relevant is voor de Bibob-procedure.

4. Het Bureau en de Minister van Veiligheid en Justitie

Directie Veiligheid en Bestuur en de Directie Sanctie- en Preventiebeleid

Aangezien de minister van Veiligheid en Justitie eindverantwoordelijke is voor het reilen en zeilen van de Dienst Justis (waarvan het Bureau onderdeel vormt) wordt er door de dienst aan hem verantwoording afgelegd. De Dienst Justis (Justitiële uitvoeringsdienst Toetsing, Integriteit & Screening) is een uitvoeringsdienst op het gebied van screeningsactiviteiten en is naast Bibob onder meer belast met het afgeven van de Verklaring Omtrent Gedrag en het Toezicht op rechtspersonen. Het Bureau werkt in de dagelijkse praktijk samen met de twee opdrachtgevende beleidsdirecties van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Met deze directies wordt invulling gegeven aan een professionele opdrachtgever-opdrachtnemer relatie. De directeuren houden daartoe een structureel overleg. De Directie Veiligheid en Bestuur is beleidsverantwoordelijk omdat zij de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit in portefeuille heeft. De Directie Sanctie- en Preventiebeleid is beleidsverantwoordelijk zij de integriteit van het bedrijfsleven tot haar taken rekent. Het Bureau heeft regelmatig overleg met beide directies om alle Bibob-onderwerpen die te maken hebben met beleid en/of wetgeving te bespreken.

Behalve het traject van de Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob is in 2011 met name samengewerkt in het kader van het Project Landelijke Screening Coffeeshops (zie verder pagina 11). Daarnaast zijn het Bureau en de directies samen opgetrokken in de contacten met de brancheverenigingen (zie verder hoofdstuk 5).

Wetgevingstraject van de Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob

De minister van Veiligheid en Justitie heeft op 7 maart 2011 het wetsvoorstel voor de wijziging van de Wet Bibob (Wetsvoorstel Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob) aan de Tweede Kamer aangeboden. Het wetsvoorstel ziet onder meer op een uitbreiding van de werkingssfeer van de Wet Bibob en op het gebruikersvriendelijker maken van de wet. Op 9 mei 2011 bracht de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, verslag uit. Op 12 juli werd de nota naar aanleiding van het verslag uitgebracht en op 17 oktober 2011 volgde nog een nota van wijziging. De plenaire behandeling in de Tweede Kamer was in 2011 nog niet afgerond.⁴

⁴ Het wetsvoorstel is inmiddels (20 maart 2012) door de Tweede Kamer aangenomen.

Behalve de wijziging van de Wet Bibob was in 2011 ook een wijziging van het Besluit Bibob aan de orde. Op 14 september 2011 trad het gewijzigde Besluit Bibob in werking. Dit besluit regelt, naast een enkele technische aanpassing, de uitbreiding van de werkingssfeer van de Wet Bibob ten behoeve van lokaal vergunningplichtige headshops en voor bepaalde, door de gemeente aan te wijzen vergunningplichtige evenementen. Het Bureau heeft in het kader van de wijzigingen van deze regelgeving veelvuldig samengewerkt met de genoemde directies en de Directie Wetgeving.

Project Landelijke Screening Coffeeshops

In 2011 kreeg het Bureau de opdracht van de Minister van Veiligheid en Justitie om het Project Landelijke Screening Coffeeshops uit te voeren. Op 27 oktober 2011 heeft de minister alle burgemeesters een brief gestuurd waarin zij worden opgeroepen om de coffeeshops binnen hun gemeente te (laten) screenen.

Het doel hiervan is te voorkomen dat de overheid, bijvoorbeeld door het verlenen of in stand houden van vergunningen, onverhoopt meewerkt aan het ontstaan of voortbestaan van criminele praktijken. Door het tegengaan van het faciliteren van criminaliteit door de overheid binnen de praktijk van coffeeshops, blijft de overheid op alle niveaus integer en geloofwaardig.

De Minister van Veiligheid en Justitie stuurde in november 2011 alle burgemeesters een brief met daarin een nadere uitleg van het doel en de uitvoering van het project.

Om de mogelijke toestroom van een groot aantal verzoeken om een Bibob-advies in goede banen te kunnen leiden, heeft het Bureau de gemeenten opgeroepen een voorselectie te maken. De voorselectie moest het aantal coffeeshops omvatten waar mogelijk criminele activiteiten plaatsvinden en waarvoor de gemeente een Bibob-screening nodig en wenselijk achtte. Het Bureau kon vervolgens op basis van de voorselecties van de gemeenten een landelijke planning maken. In deze planning worden de prioriteiten van de gemeenten zo veel mogelijk gerespecteerd. De gemeenten hebben tot 15 januari 2012 de tijd gekregen om een voorselectie aan te leveren.

Karel Schuurman, plaatsvervangend hoofd van de afdeling Bestuurlijke aanpak van de Directie Veiligheid en Bestuur:

“ Vanuit mijn vorige functie als projectleider versterking bestuurlijke aanpak heb ik de ontwikkelingslijnen rondom de positie van de Wet Bibob in gang mogen zetten. Het LBB is een gemotiveerde groep van professionals die met hart voor de zaak werken aan de veiligheid van Nederland. Nauwgezet wordt gewerkt aan het opstellen van goede adviezen waar het bestuur iets mee kan en iets mee zou moeten willen doen. En die motivatie blijft, ondanks de regelmatige mijns inziens onterechte en niet zelden onjuiste kritiek op het bureau. Mijn ervaring met het bureau is daarmee een overwegend positieve. Ga zo door!

De bestuurlijke aanpak van criminaliteit is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Daar waar de Wet Bibob en het bureau jarenlang haast eenzaam deze taak ter hand namen, is de aanpak versterkt door de komst van de RIECs en het LIEC. Dit is een goede ontwikkeling, ook voor de toepassing van de wet Bibob. Ik verwacht dat deze ontwikkeling ertoe zal leiden dat de wet Bibob vaker, risico-gerichter en effectiever ingezet gaat worden. Ik constateer echter dat met het ontstaan van dit nieuwe landschap aan actoren de noodzaak opkomt beter en sterker samen te werken. Die noodzakelijke samenwerking is (ondanks alle goede wil van alle partijen) nog geen automatisme. Ik hoop en verwacht dat het komende jaar hierin verbetering wordt aangebracht. De implementatie van de nieuwe evaluatie- en wijzigingswet kan hiervoor een mooi vehikel zijn.

De Wet Bibob is het gezicht van de bestuurlijke aanpak van criminaliteit. En niet voor niets. Bij uitstek biedt de wet de mogelijkheid te voorkomen dat criminelen via de overheid een legale infrastructuur voor criminele handelingen kunnen opbouwen. Daarmee snijdt het mes aan twee kanten. De overheid, in het bijzonder de gemeente, houdt schone handen. Tegelijkertijd blijft de gebibobte sector vrij van criminele handelingen. En alhoewel ik me realiseer dat de Wet Bibob het bedrijfsleven voor (administratieve) uitdagingen stelt, ben ik er van overtuigd dat Bibob – mits goed toegepast door bestuursorganen- uiteindelijk ook voor deze sectoren voordeel oplevert. Tegen oneerlijke criminele concurrentie valt uiteindelijk in de legale economie immers niet op te boksen.”

5. Het Bureau en de Regionale Informatie- en Expertise Centra

De Regionale Informatie en Expertise Centra ('RIEC's') zijn regionale samenwerkingsverbanden tussen onder meer gemeenten, provincies, het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst en de politie. Naast hun andere taken ondersteunen zij gemeenten en provincies bij de toepassing van de Wet Bibob. Ze verzamelen informatie, beoordelen Bibob-vragenlijsten (waarop gevraagd wordt naar de financiering en de bij de onderneming betrokken natuurlijke- en rechtspersonen) en adviseren bestuursorganen al dan niet een advies bij het Bureau aan te vragen. Daarnaast adviseren zij bestuursorganen over de procedure ná de verstrekking van het Bibob-advies.

Het Bureau ziet in toenemende mate een betrokkenheid van de RIEC's in de adviesaanvragen, bijvoorbeeld door middel van rapportages waarin het bestuursorgaan geadviseerd wordt om een advies bij het Bureau aan te vragen. Hoewel het moeilijk is vast te stellen, lijkt de rol van de RIEC's er toe geleid te hebben dat het Bureau alleen nog adviesaanvragen ontvangt zoals dat oorspronkelijk door de wet bedoeld is. De filterfunctie van de RIEC's lijkt er namelijk toe te leiden dat zaken die het bestuursorgaan zelf af kan doen (bijvoorbeeld omdat er een reguliere weigeringsgrond is en men aan de Wet Bibob niet toekomt), niet meer bij het Bureau terechtkomen. Gelet op de ingrijpendheid van het Bibob-instrument is dit een positieve ontwikkeling.

In 2011 heeft er regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de Bibob-medewerkers van de RIEC's en het Bureau. Het Bureau is te gast geweest bij de Bibob-expertgroepvergaderingen van de RIEC's. Zelf heeft het Bureau een aantal maal per jaar een overleg met de RIEC's georganiseerd dat geheel in het teken stond van de wederzijdse samenwerking. Dit heeft onder meer geleid tot een aantal gemeenschappelijke voorlichtingssessies aan bestuursorganen en bezoeken aan regionale overleggen. Een goede samenwerking draagt bij tot een effectievere inzet van het Bibob-instrument.

Hanneke van den Bergh, accountmanager bij het RIEC Limburg:

"In mijn functie als accountmanager heb ik - onder meer op het gebied van BIBOB- contact met verschillende gemeenten in de provincie Limburg. Er zijn gemeenten die hulp van het RIEC willen hebben als het gaat om het opstellen van BIBOB-beleid, maar ook als het gaat om concrete casussen: 'kunnen we met deze casus naar het Landelijk Bureau BIBOB'. In die hulpvraag probeert het RIEC Limburg zo goed mogelijk af te stemmen met het Landelijk bureau BIBOB; ieder vanuit zijn eigen positie en verantwoordelijkheid. De landelijke RIEC-werkgroep BIBOB, waar ik deel van uitmaak, voert regelmatig overleg met het LBB om af te stemmen wie wat doet op het gebied van BIBOB. Eens in de twee maanden organiseert het RIEC Limburg een overleg met alle Limburgse BIBOB- coördinatoren waarbij enkele keren medewerkers van het LBB zijn aangesloten. Hierdoor worden de lijnen tussen gemeenten en het LBB korter en zal in het geval van twijfel eerder door een gemeente contact opgenomen worden met het LBB. En dat is een goede zaak!

Ik ervaar de samenwerking met het LBB als zeer positief. Het LBB geeft duidelijk aan waar haar grenzen liggen en waar ze ruimte hebben. Het LBB en de RIEC's streven een gezamenlijk doel na en daarin kunnen we elkaar versterken. Maar daarbij dient duidelijk te zijn wie wat kan. Het BIBOB-instrument zie ik als zeer effectief instrument als onderdeel van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad."

6. Het Bureau en de ondernemers

Primair beoogt de Wet Bibob de integriteit van de overheid te beschermen. Een bijkomend voordeel van de wet is dat het de bonafide ondernemer beschermt tegen oneerlijke economische concurrentieposities. De ondernemer die met crimineel verkregen vermogen de concurrentiestrijd aangaat heeft immers een enorm voordeel op de collega die zich wel aan de wet houdt.

De bonafide ondernemers benoemen echter ook een keerzijde van de Wet Bibob: een verzwaring van de administratieve lasten, bijvoorbeeld wanneer de vergunningverlenende instantie hen op grond van de Wet Bibob vraagt inzicht te verschaffen in de financiering van zijn onderneming. De vergunningverlener weegt daarbij twee belangen tegen elkaar af: enerzijds die van een goede, zorgvuldige screening en anderzijds het belang van de administratieve lasten van de ondernemers. Daarbij geldt dat voor een goede toepassing van de Wet Bibob het tijdig verkrijgen van de gevraagde informatie van groot belang is.

Het Bureau realiseert zich terdege dat de toepassing van de Wet Bibob met name als belastend kan worden ervaren door ondernemers die nooit met politie of justitie in aanraking zijn geweest. Tegelijkertijd beslissen de bestuursorganen zelf over de wijze waarop de wet op lokaal niveau wordt toegepast; het gemeentebestuur heeft tenslotte de meeste kennis over de lokale situatie. Niettemin kan het Bureau bijdragen aan een beter begrip van de Wet Bibob bij ondernemers. Het Bureau is daarom in 2011, samen met de beleidsambtenaren van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, in gesprek geweest met meerdere brancheverenigingen met als doel goed te luisteren naar de ervaringen van de ondernemers en waar nodig de werking van het Bibob-instrument toe te lichten, opdat brancheverenigingen hun leden optimaal kunnen informeren. Naast het bijwonen van een algemene bijeenkomst voor meerdere brancheverenigingen heeft het Bureau een voorlichting verzorgd voor regiomanagers van Koninklijke Horeca Nederland. Ook is er overleg geweest met de Vereniging van Evenementenmakers (VVEM). De aanleiding daarvoor was dat de evenementenvergunning sinds 2011 via het Besluit Bibob onder de werking van de Wet Bibob is gebracht.

Arjen van den Dool, beleidsadviseur bij Koninklijke Horeca Nederland:

"De horeca is één van de branches waarop de Wet BIBOB op van toepassing is. Mijn contact met het Bureau BIBOB betreft twee zaken, voorlichting en advies:

- Voorlichtingsfunctie van het Bureau naar de regioadviseurs, bestuurders en leden van KHN. Voor de horeca is het belangrijk om kennis te hebben van de wijze waarop BIBOB wordt toegepast en wat de rol van het Bureau BIBOB is.*
- Adviserende rol van het Bureau richting gemeenten over de toepassing van BIBOB. Juist in de uitvoering van de Wet BIBOB, gaat het in de meeste gemeenten alles behalve de goede kant op.*

Ik ervaar het Bureau BIBOB als dé expert op het gebied van integriteitsonderzoeken. Tegelijkertijd zie ik een tekort aan inzicht en/of daadkracht als het gaat om het adviseren van gemeenten om invulling te geven aan de oproep van minister Opstelten, om BIBOB selectief en risicogestuurd vorm te geven, zowel in beleid als uitvoering.

KHN is groot voorstander van het weren van criminele elementen uit de branche, maar ziet dat BIBOB een doel op zich is geworden. Met name de uitvoering van de wet BIBOB is in de meeste gemeenten disproportioneel en dat is een grote ergernis bij onze leden. De statistieken wijzen uit dat in de horeca slechts een zeer gering aantal ondernemers daadwerkelijk met criminaliteit vermengd is. De kosten die onze bedrijven, maar ook gemeenten maken om deze enkelingen te filteren, staan in geen verhouding tot het probleem. Er moeten, zeker door toepassing van digitale intelligence, slimmere en dus efficiëntere manieren zijn om het kaf van het koren te scheiden. KHN wil graag bijdragen in het vormgeven van een proportionele en intelligente inzet van de Wet BIBOB en ziet daarin ook een duidelijke rol voor het Bureau BIBOB weggelegd. Vooral in het adviseren en faciliteren van gemeenten en RIEC's, om te komen tot gericht beleid, met als inzet een selectieve en risicogerichte toepassing."

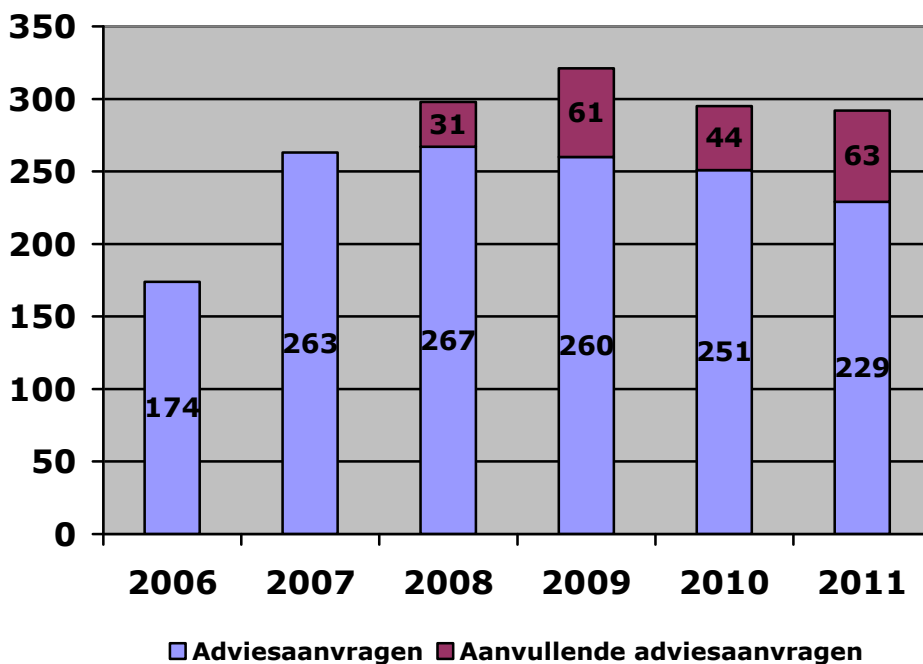
Het Bureau krijgt ook veel vragen van ondernemers die onderwerp zijn van het Bibob-onderzoek. De ondernemers vragen uiteraard hoe lang het duurt voordat het Bibob-advies wordt afgegeven en wat het Bibob-advies voor hun kan gaan betekenen. Verder vragen de ondernemers zich af of het Bureau wel zorgvuldig omgaat met hun gegevens en de gegevens die uit het onderzoek voortkomen. Ook in 2011 heeft het Bureau veel van deze vragen beantwoord en uitleg gegeven aan de ondernemers. Daarbij wordt benadrukt dat het Bureau zeer zorgvuldig omgaat met de verkregen gegevens. De dossiers worden in kluizen opgeborgen, de kluizen staan in een afgesloten ruimte, er is sprake van digitale afscherming van dossiers, en alle betrokkenen worden gewezen op de geheimhoudingsplicht ten aanzien van het Bibob-advies.

7. Bureau Bibob in cijfers

Het Bureau heeft in 2011 ongeveer evenveel adviesaanvragen ontvangen en adviezen afgegeven als in 2010. Onderstaande grafieken geven een beeld van het aantal adviezen en de verdeling over de verschillende bestuursorganen, de branches, en de mate van gevaar.

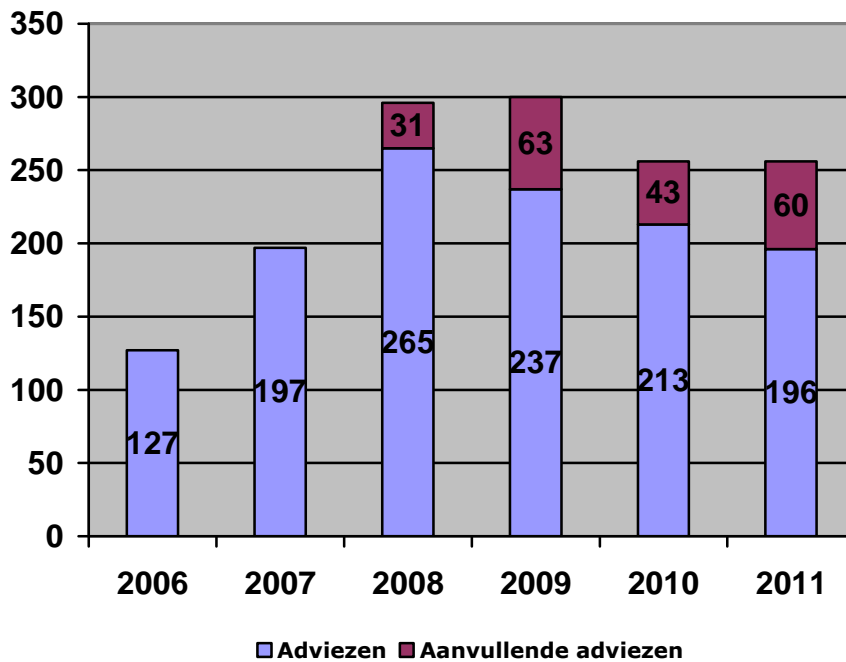
Adviesaanvragen 2011

In 2011 heeft het Bureau 229 aanvragen voor een Bibob-advies en 63 aanvragen voor een aanvullend advies in behandeling genomen. Het aantal reguliere adviesaanvragen is licht gedaald ten opzichte van 2010 en het aantal aanvullende adviesaanvragen is gestegen. De daling van de reguliere aanvragen houdt mogelijk verband met economische crisis (minder nieuwe vergunningaanvragen), de ondersteuning van de RIEC's (bestuursorganen kunnen eenvoudige zaken zelf afdoen) en de toegenomen preventieve werking van het Bibob instrument (waardoor personen met criminele antecedenten afzien van het indienen van een vergunningaanvraag).

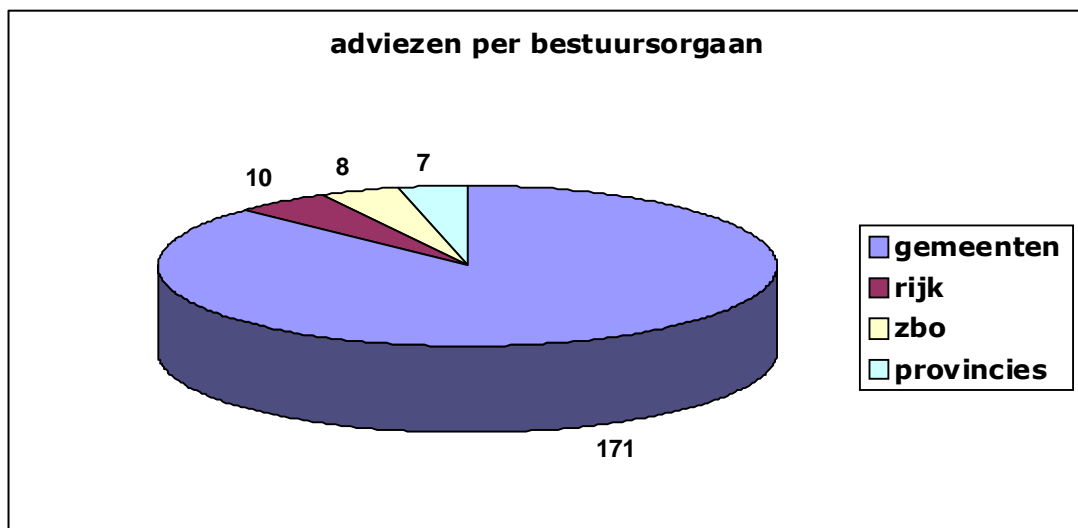
Uitgebrachte adviezen 2011

Het Bureau heeft in 2011 196 adviezen en 60 aanvullende adviezen verstrekt. Ten opzichte van 2010 is een daling waar te nemen in het aantal verstrekte reguliere adviezen en een stijging in het aantal aanvullende adviezen. Het aantal verstrekte adviezen verschilt van het aantal ontvangen aanvragen omdat er in 2011 ook adviezen zijn verstrekt die al in de laatste weken van 2010 zijn aangevraagd en niet alle aanvragen van het jaar 2011 ook daadwerkelijk in 2011 zijn afgerond.

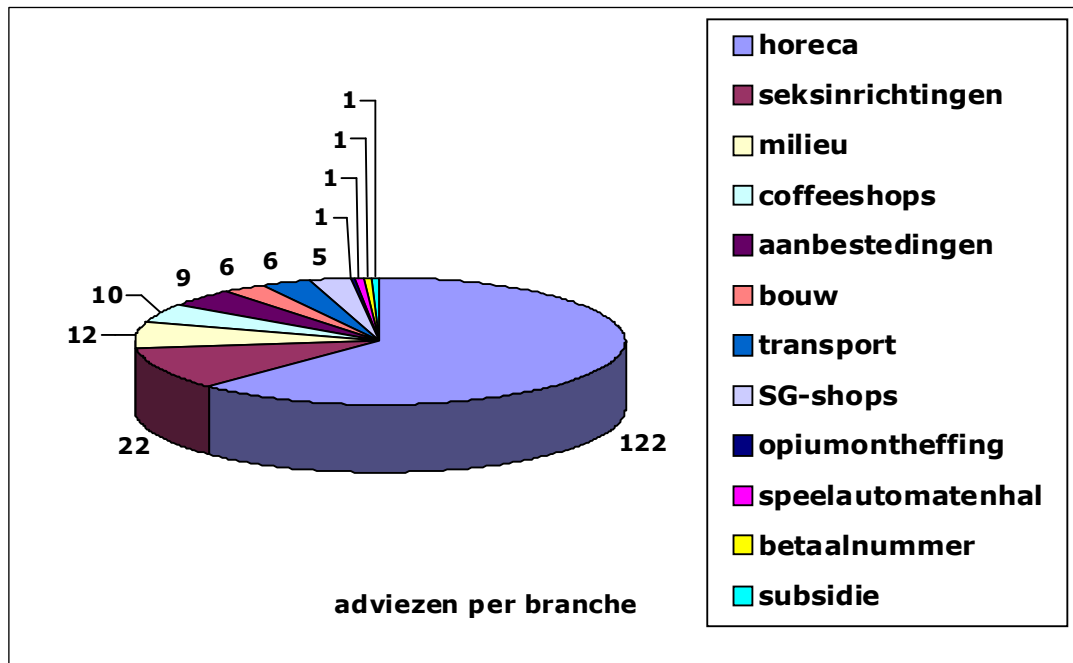
Adviezen per bestuursorgaan 2011

In 2011 zijn 171 adviezen aan gemeenten verstrekt, 10 aan rijksoverheidsorganen, 8 aan zelfstandige bestuursorganen en 7 aan provincies.

Adviezen per branche

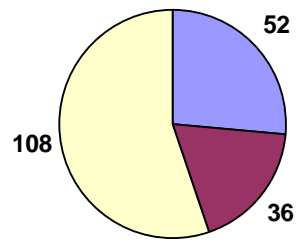
Veruit de meeste adviezen hadden betrekking op de horecasector: 122. 22 op seksinrichtingen, 12 op de milieusector, 10 op coffeeshops, 9 op aanbestedingen, 6 op de bouwsector, 6 op de transportsector, 5 op smart- en growshops, 1 op opiumontheffingen, 1 op speelautomatenhallen, 1 op betaalnummers, en 1 op subsidies.

Mate van gevaar 2011

De adviezen kunnen worden onderverdeeld in de mate van gevaar dat de beschikking mede zal worden gebruikt om crimineel verkregen vermogen te benutten of om strafbare feiten te plegen. Het Bureau concludeerde 108 maal een ernstig gevaar, in 36 gevallen was er sprake van enige mate van gevaar en 52 keer concludeerde het Bureau dat er van geen gevaar in de zin van de Wet Bibob is gebleken.

mate van gevaar

- **geen gevaar**
- **enige mate van gevaar**
- **ernstig gevaar**